

Archeologische opgraving

Ieper, Brugseweg 67A

Bvba BAAC Baarledorpstraat 31 A 9031 Drogen info@baac.be 0474/82.92.44

BAAC Vlaanderen Rapport 10

Titel

*Archeologische opgraving
Ieper, Brugseweg 67A*

Auteurs

Robrecht Vanoverbeke, Ilse Gierts, Lise Cox en Niels Janssens

Opdrachtgever

SUDECO nv

Projectnummer

2011-09

Plaats en datum

Gent, augustus 2011

Reeks en nummer

*BAAC Vlaanderen Rapport
ISSN 2033-6898*

Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

Inhoud

<i>Inhoud</i>	3
1 Technische fiche	4
2 Samenvatting	5
3 Inleiding	6
3.1 Algemeen	6
3.2 Doel van het onderzoek	7
3.3 Aard van de bedreiging	7
3.4 Opzet van het rapport	7
4 Methode	8
5 Bodemkundige en archeologische gegevens	9
5.1 Bodemkundige gegevens	9
5.2 Beknopte historiek en archeologische gegevens	9
5.2.1 Historische achtergrond	9
5.2.2 Cartografische bronnen	13
5.2.3 Vondstmeldingen en gekende vindplaatsen in de omgeving van het plangebied	15
6 Verwachtingen	16
7 Archeologische sporen en structuren	17
7.1 Stratigrafie (bijlage 3)	17
7.2 Sporen (bijlage 1 en 2)	17
8 Besluit en waardering	21
9 Bibliografie	22
10 Bijlagen	23

1 Technische fiche

Naam site:	Ieper, Brugseweg 67A
Ligging:	Brugseweg 67A , Ieper Provincie West-Vlaanderen
Lambertcoördinaten:	Noord x: 45.877,459 y: 173.059,329 Oost x: 45.882,924 y: 173.048,449 Zuid x: 45.870,383 y: 173.039,896 West x: 45.863,263 y: 173.051,960
Kadaster:	Ieper, afdeling 2, sectie A Perceel: 113N 24
Onderzoek:	Archeologische opgraving
Projectcode:	2011-09
Opdrachtgever:	SUDECO nv
Uitvoerder:	BAAC bvba
Vergunningsnummer:	2011/087
Naam aanvrager:	Robrecht Vanoverbeke
Terreinwerk:	Robrecht Vanoverbeke, Jeroen Vanden Borre, Ilse Gierts, Lise Cox en Niels Janssens.
Verwerking:	Robrecht Vanoverbeke, Lise Cox en Ilse Gierts.
Projectleiding:	Robrecht Vanoverbeke
Wetenschappelijke begeleiding:	/
Trajectbegeleiding:	Jan Decorte
Bewaarplaats archief:	BAAC bvba
Grootte projectgebied:	400m ²
Grootte onderzochte oppervlakte:	225m ²
Termijn:	Terrein: 2 werkdagen Verwerking: 5 werkdagen

2 **Samenvatting**

In opdracht van SUDECO nv heeft BAAC bvba een archeologische opgraving uitgevoerd aan de Brugseweg 67A te Ieper (zie afbeelding 1). Op de betreffende locatie plant SUDECO nv uit Ieper de bouw van een ondergrondse parkeergarage.

Het plangebied heeft een totale oppervlakte van ca. 400m². Binnen het plangebied werd een zone van 225 m² op de aanwezigheid van archeologische waarden getoetst. Deze zone werd door middel van een vlakdekkende opgraving, onderzocht.

De belangrijkste en oudste sporen die aan het licht kwamen waren twee laat-middeleeuwse grachten, parallel aan elkaar, te dateren vanaf de 13de – 14de eeuw. Deze twee sporen werden kort na de ingebruikname van het terrein gegraven. Het vondstmateriaal heeft aangetoond dat de grachten in gebruik zijn geweest tot de 16de eeuw. Het feit dat we hier te maken hebben met een dubbele omwalling doet daarbovenop vermoeden dat het om een belangrijke plek moet gaan. Het is moeilijk om aan de hand van cartografische bronnen bewijzen van deze grachten terug te vinden. De eerste bruikbare kaarten, met betrekking tot de onderzoekslocatie, dateren immers enkele eeuwen later. Het enige bakstenen spoor betrof een gootje, dat misschien in relatie tot de grachten kan worden stond als een soort afwateringssysteem.

Verder werden bovenop deze grachten nog uitbraaksporen aangetroffen van wat vermoedelijk een post-middeleeuws of zelfs sub-recent gebouw moet zijn geweest. Een interpretatie als loopgracht zou ook nog kunnen opgaan voor deze sporen.

Door het beperkte oppervlak dat slechts archeologisch kon worden onderzocht, was het onmogelijk een duidelijk beeld te krijgen van zowel de grachten als de uitbraak/puinsporen. Door de inrichting van bestaande gebouwen en enkele te vrijwaren bomen, was er geen mogelijkheid tot uitbreiding van het opgravingsvlak.

Afbeelding 1: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (in rood omljnd)¹

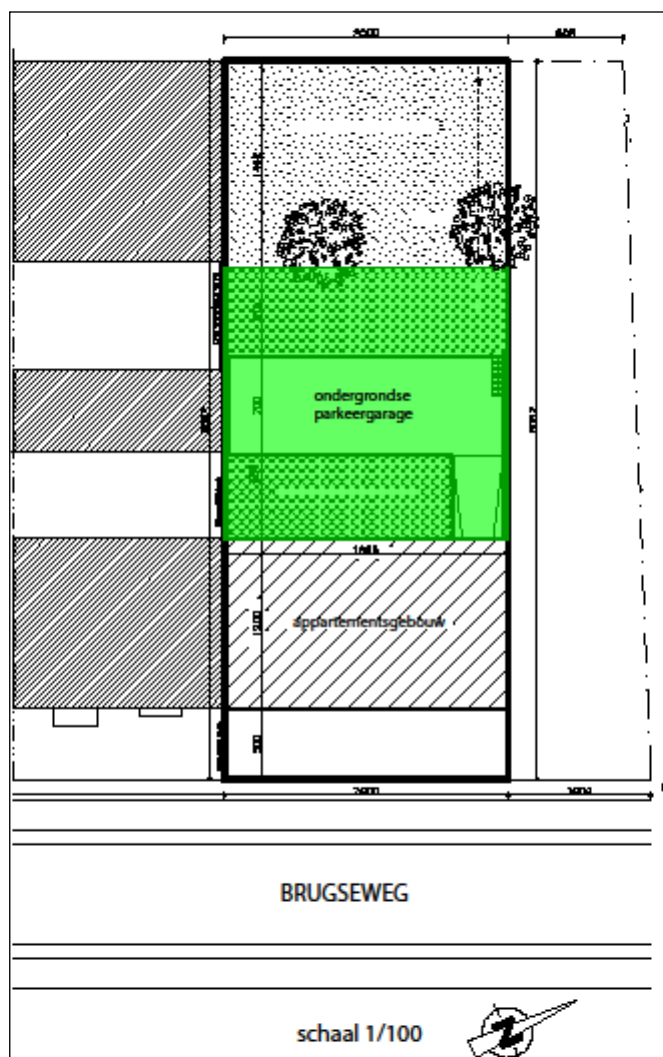
¹ Provincie West-Vlaanderen.

3 Inleiding

3.1 Algemeen

In opdracht van SUDECO nv heeft BAAC bvba een archeologische opgraving uitgevoerd aan de Brugseweg 67A te Ieper. Op de betreffende locatie heeft SUDECO nv de bouw van een ondergrondse parkeergarage gepland (afbeelding 2). Gezien de locatie van het terrein net buiten de middeleeuwse stad Ieper, kan, gebaseerd op de huidige kennis van de Ieperse stadsontwikkeling, de aanwezigheid van archeologisch waardevolle sporen verondersteld worden. Op basis van historisch en cartografisch onderzoek werd door een archeoloog van Archeo7 een waardering gemaakt van de site, met een afweging op het aantreffen van archeologische sporen. De data die uit dit onderzoek zijn bekomen, tonen aan dat de kans op het aantreffen van archeologische sporen hoog is. De archeologische verwachting van het gebied is driedelig. De te verwachten sporen omvatten bouwsporen vanaf de 12de eeuw, eventuele resten van vestingwerken en de Eerste Wereldoorlog. Vooraf aan de werken stelde de opdrachtgever deze verwachting in twijfel op basis van zijn kennis van de omgeving en resultaten van graafwerk naast het onderzoeksgebied.

In het kader van het 'archeologiedecreet' (decreet van het Vlaams Parlement 30 juni 1993, houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, inclusief de latere wijzigingen) en het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994, is de eigenaar en gebruiker van

groene kleur aangeduid.

gronden waarop archeologische waarden zich bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Daartoe verplicht door de Vlaamse wetgeving en de intergemeentelijke archeologische dienst Archeo7, heeft de opdrachtgever BAAC gevraagd eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de bouw van de ondergrondse parkeergarage. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden.

Het projectgebied bevindt zich ten noorden van de stad Ieper aan de Brugseweg. Het terrein heeft een oppervlakte van 400m². Tijdens de opgraving werd één vlak aangelegd met een totale oppervlakte van 225 m².

De archeologische opgraving werd uitgevoerd op 6 en 7 april 2011. Projectverantwoordelijke was Robrecht Vanoverbeke. Ilse Gierts, Niels Janssens, Lise Cox en Jeroen Vanden Borre werkten mee aan het onderzoek. Contactpersoon bij de intergemeentelijke archeologische dienst Archeo7 was Jan Decorte. Bij het Agentschap Ruimte en Erfgoed Vlaanderen was dit Sam De Decker.

Afbeelding 2: De nieuwbouwplannen voor de onderzoekslocatie aan de Brugseweg. De uit te graven parkeerkelder is in

3.2 Doel van het onderzoek

De vraagstelling tijdens het onderzoek moet vooral gericht worden op het begrijpen van het ontstaan en de evolutie van de verschillende nieuwe parochies buiten de stad Ieper, die in de eerste helft van de 14de eeuw omwijd werden door de zogenaamde 'uterste veste'. Eveneens kan worden nagegaan in hoeverre het plangebied door de verdedigingswerken van de stad Ieper doorkruist wordt.

3.3 Aard van de bedreiging

De opdrachtgever SUDECO nv wil op het kadastrale perceel 113N 24 een ondergrondse parkeergarage aanleggen. Tijdens de bouw van deze garage wordt het bodemarchief bedreigd.

3.4 Opzet van het rapport

Na de samenvatting en dit inleidende hoofdstuk wordt de toegepaste methode geschetst, gevolgd door de archeologische bedreiging. Vervolgens wordt stilgestaan bij de bekende archeologische en bodemkundige gegevens betreffende het plangebied en haar omgeving. Daarna worden de resultaten van de opgraving gepresenteerd.

4 **Methode**

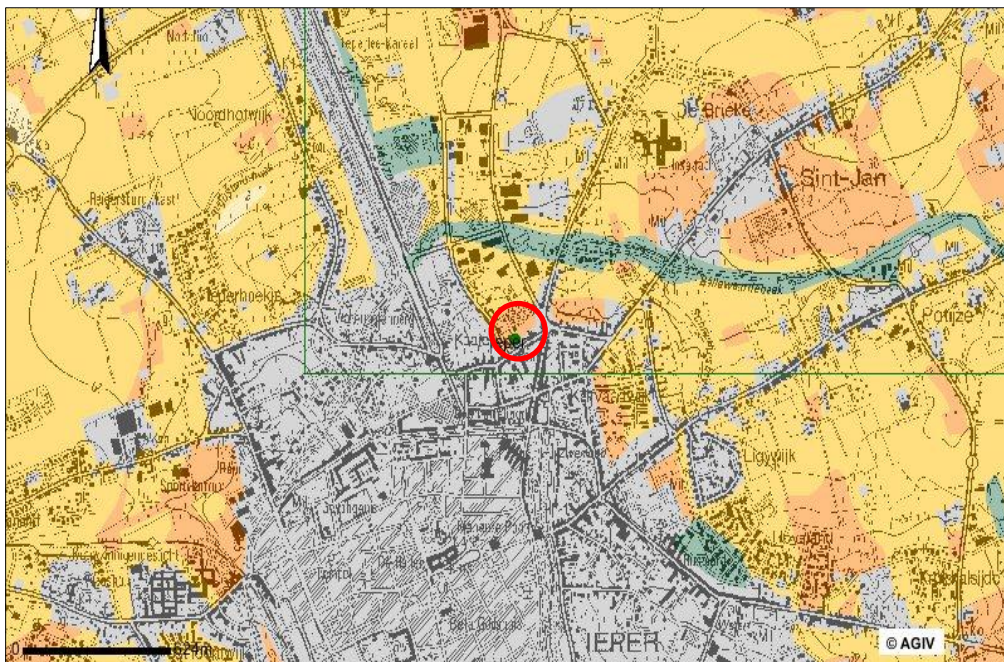
Het onderzoeksgebied heeft een oppervlakte van 400m². Tijdens de opgraving werd één vlak aangelegd met een totale oppervlakte van 225m², de lengte van de werkput bedroeg 16m, de breedte 14m. Het was niet mogelijk om de volledige 400m² op te graven, daar zich in het noorden twee grote notenbomen bevonden dewelke behouden dienden te worden. Door deze onvoorziene obstakels moest de werkput ingekort worden met 5m. De afgraving gebeurde met behulp van een kraan van 21 ton op rupsbanden met tandeloze graafbak, waarvan de bakbreedte 1,8 m bedroeg.

Tijdens de opgraving werd in de werkput machinaal één vlak aangelegd op het archeologisch relevante niveau; dit onder permanente begeleiding van twee archeologen. Het maaiveld bevond zich op een hoogte van gemiddeld 21 m TAW. Het vlak is aangelegd op een gemiddelde diepte van 19,70m TAW, met andere woorden, op een gemiddelde diepte van 1,3 m onder het maaiveld. Alle sporen werden ingetekend door middel van een Robotic Total Station en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen en foto's. De hoogtes, vlakken en sporen zijn ingemeten tegenover exacte meetpunten, die door een beëdigd landmeter zijn uitgezet. Alle sporen werden gecoupeerd om tot een goede interpretatie en waardering te komen. Met behulp van een metaaldetector werden eventuele metaalvondsten opgespoord. Het profiel van de coupes werd manueel opgeschaafd, gefotografeerd, beschreven en getekend op schaal 1:20. De couperichting werd digitaal ingemeten met RTS. Het restant van de coupes werd vervolgens afgewerkt om er vondsten uit te verzamelen. Met behulp van een metaaldetector werden eventuele metaalvondsten opgespoord. Vondsten werden gewassen, genummerd en bewaard bij BAAC bvba. Sporen-, vondsten-, foto, coupe- en tekeningenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend van de programma's Novapoint Survey en Autocad werden de verzamelde data verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

5 **Bodemkundige en archeologische gegevens**

5.1 **Bodemkundige gegevens**

De ondergrond aan de onderzoekslocatie bestaat volgens de Bodemkaart van Vlaanderen (afbeelding 3) uit een natte zandleembodem zonder profiel. De voormalige nederzetting Sint-Jansparochie zou zich gesitueerd hebben op de noordflank van de pleistocene zandrug.

Afbeelding 3: Bodemkaart met aanduiding van projectgebied (in rood omlind).²

5.2 **Beknopte historiek en archeologische gegevens**

5.2.1 **Historische achtergrond**

De stad leper zou zijn ontstaan rondom een Karolingische villa, gesitueerd ten oosten van de leperlee of lepere (een zijrivier van de IJzer)³. Een eerste nederzetting in de buurt van dit riviertje gaat terug tot de periode tussen de val van het Romeinse Rijk en de opkomst van de Karolingen (4de -5de eeuw n. Chr.). In de omgeving van leper werden ook oudere bewoningssporen aangetroffen. Ten tijde van de invallen van de Noormannen begonnen de lokale machthebbers versterkingen aan te leggen. Op een eilandje tussen twee armen van de lepere werd bijvoorbeeld een mottekasteel gebouwd. Toen de rust terugkeerde, kwam ook de handel weer tot bloei. leper is gelegen op een kruispunt van de leperlee, de waterweg die de IJzer en de polders verbindt, en een belangrijke handelsweg van Brugge naar Noord-Frankrijk.⁴ Op het ogenblik van relatieve rust kon leper van zijn gunstige ligging gebruik maken

² AGIV.

³ Mus, 1996, p. 43.

⁴ Dewilde, 2008, p. 233.

om vanaf de 11de-12de eeuw tot bloei te komen als wolproductiecentrum en centrum voor de wereldwijde export van lepers laken.⁵ In de 13de eeuw bereikte de stad haar absolute hoogtepunt.

Reeds in de loop van de 10de eeuw nam deze stadsontwikkeling een aanvang. Dit gebeurde rond twee kernen: het bestuurlijk centrum (rond de Sint-Maartens kerk) bevond zich in het noorden, de handelsnederzetting lag meer naar het zuiden toe (bij de Sint-Pieters kerk). Beide kernen werden beschermd door een systeem van waterlopen, grachten, aarden wallen, palissaden en poorten. Beide stadsdelen groeiden al snel naar elkaar toe door de uitbreiding van de handelsactiviteiten en lakennijverheid die tot belangrijke bevolkingstoename leidden. De omvangrijke lakenhandel vergrootte de rijkdom van de burgers, die de bouw van de lakenhallen, het belfort en verschillende kerken bekostigden. De Vlaamse graaf gaf de stad het recht zich te beveiligen door een verdedigingswal op te trekken.

Tijdens de 12de en 13de eeuw breidde de stadsbevolking zich sterk uit, zodat rond de stad "voorgeborgten" of buitenparochies gebouwd werden, alwaar tevens nieuwe parochiekerken werden gesticht. De huidige onderzoekslocatie ligt binnen het gebied van de voormalige Sint-Jansparochie, die in 1200 zou zijn gesticht⁶. De eerste Sint-Janskerk wordt traditioneel gesitueerd ten oosten van de huidige Diksmuideweg, op de hoek van de Arthur Stoffelstraat en de Brugseweg⁷ (zo'n 300m ten westen van de onderzoekslocatie). De buitengebieden, waar vooral handarbeiders zich vestigden, verschenen rond de stadsmuren. Deze wijken bleven lange tijd niet beschermd, tot men aan het eind van de 13de eeuw, omwille van een heropflakking van het conflict tussen het graafschap Vlaanderen en het koninkrijk Frankrijk, plannen opgemaakt om een nieuwe verdedigingsgordel omheen de stad en de voorgeborgten aan te leggen⁸. Deze 'uterste veste' werd reeds in 1302 opgebouwd, maar alweer afgebroken in de jaren 1305-1307. Een nieuwe 'uterste veste' werd omstreeks 1325-1328 voltooid.⁹ Deze 'buitengordel' was in totaal ca. 7,6 km lang en bevond zich op 700 à 1350 m van de binnenvesten. Op die manier omsloot het een oppervlak van 500ha.¹⁰ In deze wijken kwamen vooral vervuilende ambachten voor, zoals leerlooien of het verven en vollen van de stoffen. De stad telde toen ongeveer 40.000 inwoners. In 1383 echter werd leper belegerd door een strijdmacht bestaande uit Engelsen en Gentenaars. De leperlingen zelf staken de voorgeborgten in brand en na een onsuccesvolle belegering keerde het leger terug. In afbeelding 4 wordt het beleg van 1383 weergegeven door de ogen van de 17de eeuwse graveur Guillaume du Tiel weergegeven. We zien de binnenste vestingsgordel en rondom rond de 'uterste veste'. De vernielde buitenwijken werden echter niet meer heropgebouwd en de 'uterste veste' niet meer hersteld. In 1386 werd zelfs besloten dat de voormalige voorsteden niet wederopgebouwd mochten worden en tevens niet meer bewoond. De mensen die er vroeger woonden moesten uitwijken naar de stad of andere gemeenten.¹¹ Verschillende conflicten, de overregulering van de handel, de toenemende concurrentie en een tekort aan grondstoffen deden de lakenhandel in leper sterf afnemen. De parochie van Sint-Jan zou na de vernielingen van 1383 tevens worden opgegeven en werd verder weg van de stad opnieuw gesticht. De kerk echter, bleef overeind, maar zal in de loop van de eeuwen volgend een bewegene geschiedenis kennen, tot 1578, het jaar waarin ze werd afgebroken om de nieuwe verdedigingswerken te kunnen realiseren.¹²

⁵ Vandebulcke, 2005, p. 9.

⁶ Mus, 1996, p.50 & Vandebulcke, 2005, p. 9.

⁷ Vandebulcke, 2005, p. 26.

⁸ Vandebulcke, 2005, p. 41.

⁹ Vandebulcke, 2005, p. 42.

¹⁰ Vanrolleghem, 2006, p. 27.

¹¹ Vandebulcke, 2005, p. 46.

¹² Vandebulcke, 2005, p. 26.

Afbeelding 4: De omgeving van de onderzoekslocatie op de kaart van Guillaume du Tiel (1610).¹³

Onder het gezag van de Bourgondische hertog, Filips de Stoute, werd de vesting rond de binnenstad vanaf 1388 onder handen genomen. De bestaande aarden wal werd met een bakstenen muur aangevuld. De bourgondische vestingmuur, met zijn negen stadspoorten en versterkt met hoge ronde torens, zou tot omstreeks 1678 bijna volledig intact blijven.¹⁴

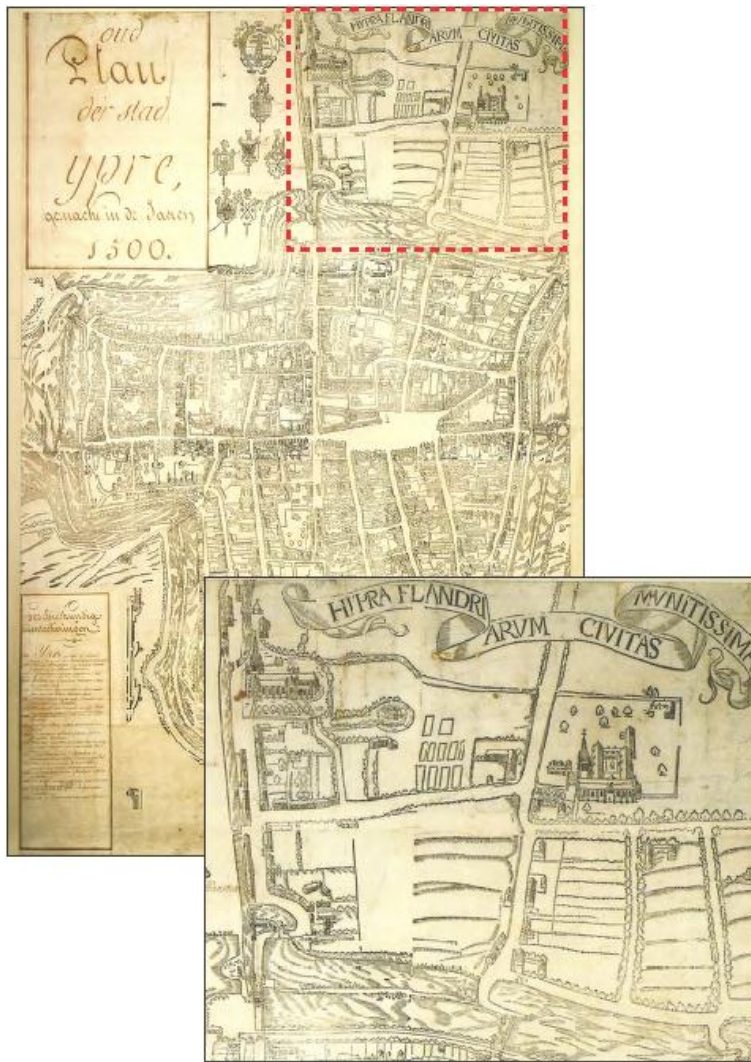
Toen Maria van Bourgondië in 1477 Maximiliaan van Oostenrijk huwde, werden de Bourgondische gebieden deel van het Habsburgse rijk. Intussen was de stad bijna volledig ontvolkt geraakt ten gevolge van de slechte economische toestand. Deze was het resultaat van de teloorgang van de lakenhandel en –nijverheid, de permanente oorlogstoestand, de pest en de daar op volgende emigratie.

De kosten van het vestingonderhoud waren te hoog geworden voor de verzwakte stad, waardoor de vorsten moesten bijspringen. Door de opkomst van vuurwapens diende de versterkingen aangepast te worden: de stenen omwalling van leper werd met aarde aangedamd en de torens werden in hoogte verlaagd. Aan de overkant van de gracht kwam een voorversterking voor de poorten. Tijdens de godsdienstoorlogen bouwden de Spaanse overheersers een citadel rond de stad. Het is ook tijdens deze woelige periode dat de protestanten o.a. de parochiekerk van Sint-Jan, die de belegering van 1383 had overleefd, zullen afbreken.¹⁵ In de afbeelding hieronder wordt de stad leper weergegeven aan het begin van de 16de eeuw. De originele wandkaart verscheen in 1564 en toont de situatie in het jaar 1500. De kaart in afbeelding 5 is een herdruk uit 1815. De parochiekerk van Sint-Jan is duidelijk weergegeven. De omliggende terreinen lijken onbebouwd.

¹³ Vanrolleghem, 2006, p. 31.

¹⁴ Vanrolleghem, 2006, p. 47.

¹⁵ Vanrolleghem, 2006, p. 57.

Afbeelding 5: De omgeving rond de onderzoekslocatie op de wandkaart van Thévelin-Destrée (herdruk 1815).¹⁶

In 1678 belegerden Franse troepen, onder bevel van Lodewijk XIV, de stad leper. Tijdens de Franse bezetting werd de stadsomwalling herbouwd en aangepast volgens het gebastioneerde systeem, naar de plannen van Vauban. Frankrijk en de Nederlanden sloten vrede in 1715. Oostenrijk kreeg de voogdij over de voormalige Spaanse Nederlanden. Als stad in het grensgebied kreeg leper, net als andere vestingsteden, een speciaal statuut: de vesting viel onder Oostenrijks bestuur, de militaire zaken waren een bevoegdheid van de Noordelijke Nederlanden.

Tijdens de 17de en 18de eeuw kende de stad een economische vooruitgang, voornamelijk door de kantnijverheid. Wegens besparingen liet Jozef II vanaf 1781 de vroegere barrièrevestingen, waaronder leper, demilitariseren. Na de Franse Revolutie werden een aantal noodversterkingen opgericht om de stad te beschermen. Deze konden echter niet verhinderen dat leper in 1794 in Franse handen viel. Na de nederlaag van Napoleon werd het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden opgericht. In leper werden de bestaande vestingen hersteld en aangevuld met enkele nieuwe gebouwen. Vanaf 1853 werden de leperse versterkingen opnieuw afgebroken. De oude muren van Vaubans citadel werden als beschutting gebruikt tijdens WO I. De rest van de stad werd echter met de grond gelijk gemaakt.¹⁷

¹⁶ Vanrolleghem, 2006, p. 51.

¹⁷ Vesting leper.

5.2.2 Cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van hoe de bebouwing evolueerde door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen, m.a.w. vanaf de 16de eeuw. Afwezigheid van bebouwing op de kaarten is overigens geen garantie dat er ook niets heeft gestaan op het moment van 'opname'. Vooral in de beginperiode tekenden cartografen vaak slechts de grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken als kerken, kloosters, kastelen en vestingwerken in. Er zijn wat kaarten beschikbaar met betrekking tot de stad Leper.

Het projectgebied bevindt zich net buiten de stad, derhalve zijn er weinig kaarten die gedetailleerd genoeg zijn om een zicht te krijgen op de ontwikkeling van de betreffende locatie. Er konden twee kaarten bekeken worden. Het onderzoeksgebied is telkens aangeduid door middel van een rode stip of rechthoek.

De oudste kaarten waarop Leper wordt afgebeeld is weergegeven in afbeelding 4. De kaart zelf is echter van latere datum, maar stelt de situatie voor tijdens de belegering in het jaar 1383. De nadruk ligt vooral op het militaire aspect en staat dit ijkpunt uit de leperse geschiedenis centraal. Het is daarom gevaarlijk de natuurgetrouwheid zomaar over te nemen. Tevens gaapt er periode van meer dan twee eeuwen tussen het gebeuren en het maken van de gravure. In de uitsnede zien we duidelijk de kerk van Sint-Jan, met daarrond hier en daar bebouwing. De onderzoekslocatie is niet precies te lokaliseren, maar zou iets ten oosten van het kerkterrein moeten liggen.

Een tweede kaart is eveneens reeds weergegeven hierboven (afb. 5). Het plan toont de stad in het jaar 1500. De wandkaart zelf verscheen pas in 1564 bij de leperse drukker Destrée, maar de gegevens zouden al in de jaren 1500 zijn opgenomen.¹⁸ Ook hier is de parochiekerk weer duidelijk weergegeven. Rechts van het kerkterrein, waar zich de onderzoekslocatie zou moeten bevinden, is geen grondgebruik waar te nemen. Dit laatste kan ook een keuze zijn geweest van de maker om aan de rand van de kaart niets weer te geven.

Een volgende kaart betreft een detail uit de stadsplattegrond uit de "Beknopte Atlas van omtrent honderd platte gronden der voornaamste steden van Europa, en byzonder van de Nederlanden en eenige koloniën" uitgegeven na 1753 (afbeelding 6).¹⁹ Ter hoogte van de onderzoekslocatie, net buiten de Vauban-vesting, is geen spoor van bebouwing op te merken.

Afbeelding 6: Uitsnede uit de "Beknopte Atlas...". De onderzoekzone is rood omlijnd.

¹⁸ Vanrolleghem, 2006, p. 50.

¹⁹ Beelddatabank Stedenatlassen, Bibliotheek van de Universiteit Amsterdam.

Een volgende kaart die een gedetailleerd beeld geeft van het onderzoeksgebied is de kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden, vervaardigd door J. De Ferraris eind jaren '70 van de 18de eeuw (afbeelding 7). Het betreft hier een militaire kaart, waardoor vele details, zoals de weergave van aparte gebouwen en structuren vaak verwaarloosd werd. Toch geeft deze kaart een redelijk goed beeld van het onderzoeksgebied aan het einde van de 18de eeuw.

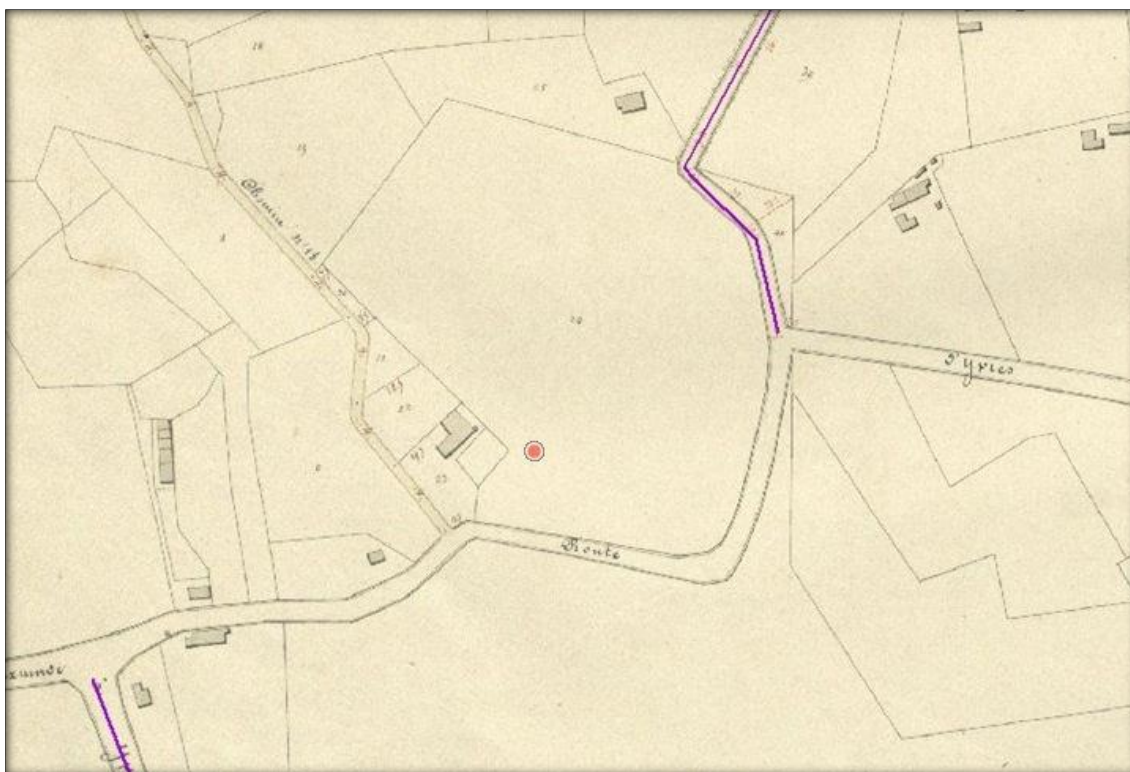
Afbeelding 7: Detail kaart Ieper – Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778)²⁰. De onderzoekslocatie is rood omlijnd.

Op de kaart is het onderzoeksgebied gelegen vlak naast de vestingwerken, dewelke werd aangepast door Vauban aan het einde van de 17de eeuw. Op oudere kaarten lag het onderzoeksgebied reeds naast de toenmalige gracht, voordat Vauban de versterkingen heraanlegde. Het is niet mogelijk om de huidige opgravingzone perfect te lokaliseren, maar ter hoogte van de onderzoekslocatie wordt een windmolen en bijgebouw weergegeven. Iets meer naar het noorden zien we verschillende in cultuur gebrachte lapjes grond, vermoedelijk voor akker- of tuinbouw.

Een laatste, voldoende gedetailleerde, kaart over het gebied is de kadastrale kaart uit de Atlas der Trage Wegen (afbeelding 8). Deze kadastrale plannen werden vanaf 1841 vervaardigd. Op deze kaart wordt ter hoogte van de onderzoekslocatie geen enkele vorm van bebouwing weergegeven. Ook valt op dat de vestingwerken zijn verdwenen. Deze werden immers onder het bewind van Keizer Jozef II geslecht omstreeks het jaar 1782.

Als besluit kan gesteld worden dat er onvoldoende informatie kan gehaald worden uit historische kaarten wat betreft dit plangebied. Er kan enkel gesteld worden dat er zich oudere resten kunnen worden aangetroffen, aangezien het plangebied niet erg lijkt verstoord geweest te zijn. Het is immers lange tijd te zien als akker of weiland op de historische kaarten.

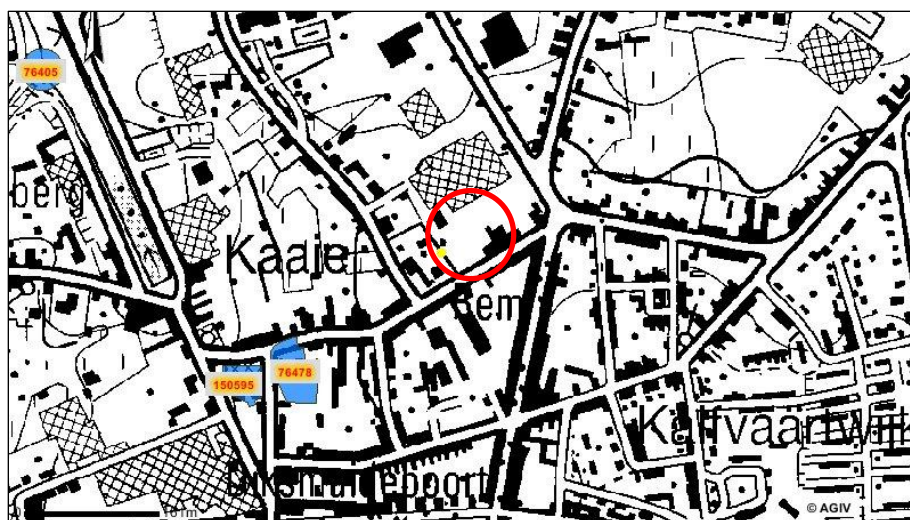
²⁰ Digitale Bibliotheek van de Koninklijke Bibliotheek van België.

Afbeelding 8: Detail kaart leper – Atlas der Trage Wegen (1799)²¹. De rode stip geeft de onderzoekszone aan.

5.2.3 Vondstmeldingen en gekende vindplaatsen in de omgeving van het plangebied

De Centrale Archeologische Inventaris vermeldt het voorkomen van zowel bewoning als versterking rondom het projectgebied (afbeelding 9). Ten zuidwesten van de onderzoekslocatie, op de hoek van de Arthur Stoffelstraat en de Brugseweg (locatie 76478), werden afvalkuilen aangetroffen die vermoedelijk tot het in 1383 vernielde gehucht Sint-Jansparochie behoorden. De oude loopvlakken bleken volledig verdwenen door nivellerings- en puinlagen van kort na de Eerste Wereldoorlog. Iets verderop (locatie 150595) werd bij sloopwerken een deel van een vestingmuur waargenomen²².

Afbeelding 9: Uitsnede uit de CAI kaart van omgeving van het plangebied. De onderzoekslocatie is rood omlijnd.

²¹ Koninklijke Bibliotheek van België.

²² Centrale Archeologische Inventaris.

6 Verwachtingen

De archeologische verwachtingen voor het plangebied zijn drieledig²³:

1. Gezien de ligging van het gebied worden enerzijds middeleeuwse sporen verondersteld. In de tweede helft van de 12de eeuw ontwikkelden zich buiten de stad verschillende nieuwe parochies, die tijdens de eerste helft van de 14de eeuw omwijd werden door de zogenaamde 'uterste veste'. Het projectgebied ligt binnen de Sint-Jansparochie en in de nabijheid van de mogelijke ligging van het klooster van de 'Rijke Klaren' (1263-1578). Op het projectgebied kunnen middeleeuwse woningen worden aangetroffen of ambachtelijke activiteiten van de 13de tot de 16de eeuw.
2. Anderzijds ligt het plangebied aan de rand van de 17de eeuwse verdedigingswerken van de stad Ieper. Bij georeferentie van de verschillende verdedigingswerken doorkruist niets het projectgebied, maar bij een fout van enkele meters kunnen er zich wel al sporen binnen het plangebied bevinden.
3. Tenslotte is binnen het projectgebied op een kaart van 1917 een loopgraaf aangegeven. Het projectgebied ligt even buiten de frontzone en is bijgevolg minder intensief beschoten. Sporen van deze Britse loopgraaf kunnen aangetroffen worden.

Op basis van deze informatie heeft de intergemeentelijke archeologische dienst Archeo7 een archeologische opgraving opgelegd op het te ontwikkelen terrein.

²³ Bijzondere voorschriften bij de vergunning voor een archeologische opgraving Ieper – Brugseweg 67A.

7 Archeologische sporen en structuren

7.1 Stratigrafie (bijlage 3)

De stratigrafische opbouw van de bodem aan de Brugseweg was relatief eenvoudig. Onder de bouwvoor, die gemiddeld een dertigtal centimeters dik was, bevonden zich slechts enkele ophogingslagen, waarvan het merendeel (sub)recent. De moederbodem (S1000), een pakket van geel-bruine zandige klei met ijzeroxide-vlekken manifesteerde zich in sommige zones relatief hoog onder het maaiveld. In de oostelijke hoek van de opgravingsput namelijk al op 0,6m onder het maaiveld (of 20,30m +TAW), in de zuidelijke hoek van de werkput bevond deze zich op een diepte van ongeveer 19,80m +TAW. Naast de reeds aangehaalde (sub)recente ophogingslagen kon slechts één historische ophogingslaag gedefinieerd worden, namelijk S14. Deze circa 0,20m dikke laag donkergrijs-donkerbruin zandige kleilaag, met baksteenpuin, houtskool en laatmiddeleeuws, grijs aardewerk, bevond zich in de noordelijke hoek van de werkput net bovenop de moederbodem. Deze laag moet hoogstwaarschijnlijk de eerste opgebrachte cultuurlaag zijn. De aangetroffen grachten (S1 en S10, zie verder) waren op hun beurt door deze ophogingslaag heen gegraven. Bij het couperen van enkele sporen werd waargenomen dat de moederbodem (S1000) zich zeker nog tot op een diepte van 18,60m +TAW (ca. 2m onder maaiveld) verderzette.

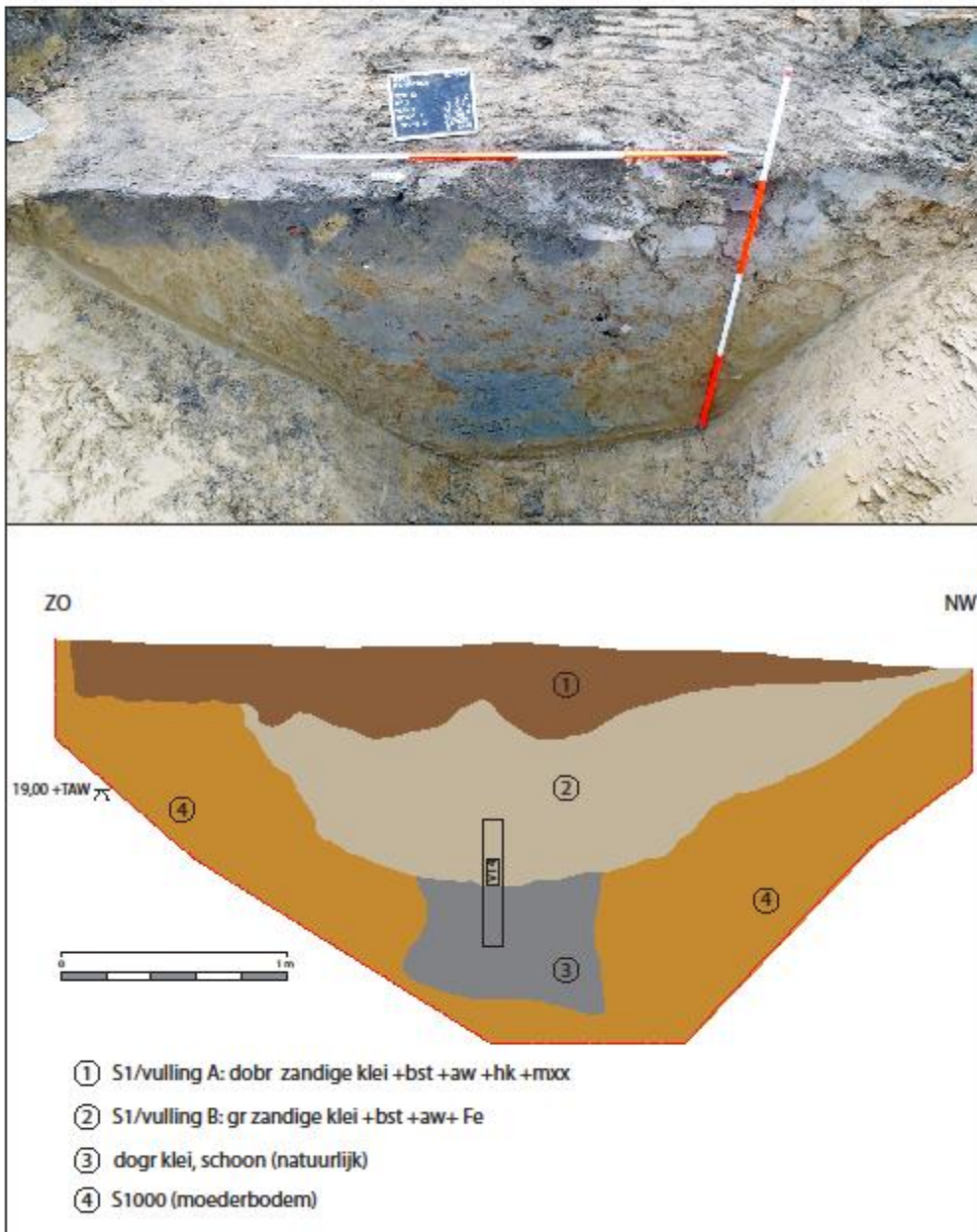

Afbeelding 10: Het aangelegde vlak met daarin de bakstenen goot (S11) en centraal in beeld één van de grachten (S1). S10 is zichtbaar in de linkerbovenhoek van de foto.

7.2 Sporen (bijlage 1 en 2)

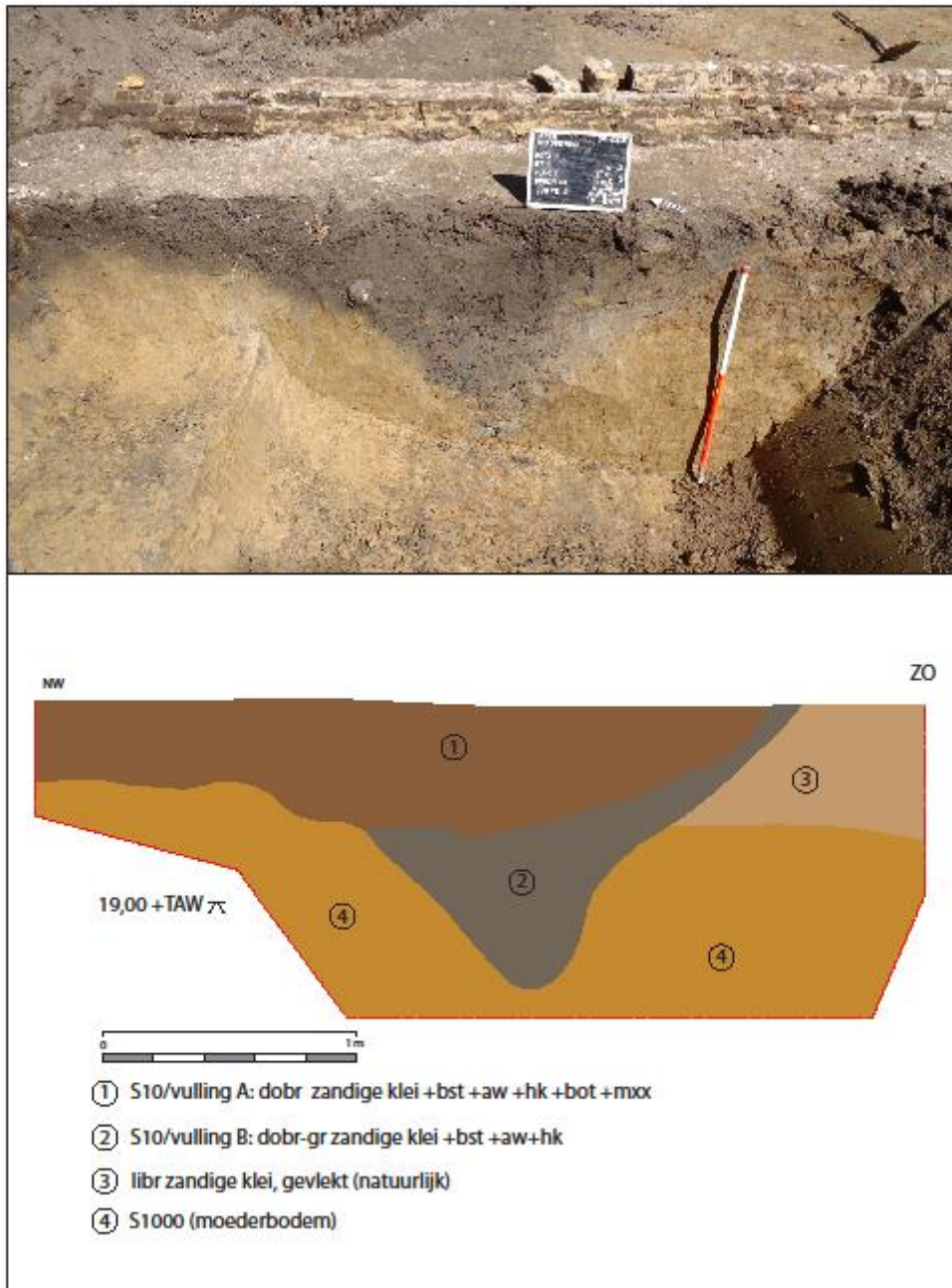
Het opgravingsvlak werd aangelegd op ca. 1m30 onder maaiveld (ca. 19,70m +TAW). Naast enkele recente kuiltjes en verstoringen (zoals S3-S5-S7 en S9) sprongen twee grondsporen duidelijk naar voren: namelijk S1 en S10. Het betrof in beide gevallen grachten.

S1 liep van de zuidelijke hoek van de put, dwars over het vlak, om in het midden van het noordoost-profiel weer uit de put te verdwijnen (zie afbeelding 10 en bijlage 1). Deze donkerbruine gracht kon zo over een lengte van bijna 19m worden gevolgd, de gemiddelde breedte bedroeg 3,5m. De onderkant van dit spoor bleek zich bij het couperen op 0,90m onder het vlak te bevinden (18,60m +TAW, zie afbeelding 11).

Afbeelding 11: S1 gecoupeerd (foto en tekening)

S10 was in het vlak minder duidelijk als gracht, maar bij het couperen kwam het grachtprofiel mooi naar voren. Ook dit spoor was minstens 3m breed (de exacte breedte kon echter niet worden achterhaald, daar de noordkant van het spoor zich in de noordwestelijke putwand bevond). Van de zuidwestelijke hoek van de werkput kon deze gracht over een afstand van ongeveer 10m worden gevolgd, alvorens deze verdween in de noordwestelijke putwand. De onderkant van dit spoor bevond zich op een diepte van 18,70m +TAW (eveneens ongeveer 0,90m onder het vlak en slechts 0,10m hoger dan bij S1 ; zie afbeelding 12).

Afbeelding 12: S10 gecoupeerd (foto en tekening).

Wat duidelijk opviel is dat deze twee grachten parallel aan elkaar gelegen waren, de afstand tussen deze twee sporen lag constant rond 5m. Dit doet vermoeden dat het hier om een deel van een grachtenstelsel gaat. De grachten blijken ook gelijktijdig in gebruik te zijn geweest, het aardewerk dat uit de vullingen werd verzameld, kon in beide gevallen worden gedateerd in de Late Middeleeuwen (13de -14de eeuw).²⁴ Het betrof grotendeels grijs aardewerk en enkele fragmenten roodbakend (o.a. lokaal hoogversierd, met wit slib). Het ontbreken van ook maar één fragment steengoed-aardewerk, staft deze datering. De grachten blijken zeker in gebruik te zijn geweest tot in de 15de-16de eeuw. In de bovenste vulling van S1 en bij de aanleg van het vlak ter hoogte van diezelfde gracht werd aardewerk aangetroffen dat in de 15de eeuw wordt geplaatst. Naast dit aardewerk werden tevens twee loden musketkogeltjes aangetroffen, deze werden algemeen gebruikt vanaf de 15de eeuw tot de 19de eeuw.

Dwars over deze grachten bevonden zich twee identieke sporen, S2 en S6 (zie bijlage 1). Vermoedelijk betrof het hier (onderkanten van) uitbraaksporen. Bij het aanleggen van het vlak werd een heleboel baksteenpuin aangetroffen bovenop deze sporen. Beide sporen maakten een rechte

²⁴ Alle aangetroffen aardewerkvondsten werden door dhr. Koen De Groot (VIOE) gedetermineerd.

hoek richting zuidwesten en konden helaas niet verder worden gevolgd daar S2 in de zuidoostelijke putwand verdween, S6 in de noordwestelijke. Tussen beide sporen in bevond zich een opening. Bij het couperen van S2 werd duidelijk dat deze slechts nog 0,30m onder het vlak was uitgegraven. Ook kwamen bij het aanleggen van de coupe twee houten palen aan het licht (S12 en S13), de bovenkant van deze palen lag op 19,40 +TAW. Deze sporen bevonden zich net onder het bovenliggende S2 en waren vermoedelijk funderingspalen van de weggesloopte muurpartij. S12 werd verwijderd, deze had een diameter van ca. 0,20m en bleek aangepunt te zijn, de lengte van de paal bedroeg 1,70m. Er werd een dendromonster genomen. Een andere interpretatie van deze sporen is dat het zou gaan over de boven vermelde loopgraaf. Het puin dat bij de aanleg van het vlak reeds heel hoog werd aangetroffen, kan dat gezien worden als demping van de loopgracht. Er werden echter geen archeologica aangetroffen die aan de Eerste Wereldoorlog konden worden gerelateerd. Een laatste relevant spoor was tevens het enige bakstenen spoor dat werd aangetroffen. Dwars over het vlak liep van noordwest naar zuidoost een goot, S11 (afbeelding 13). Dit spoor had een lengte van 9,7m (mits een onderbreking centraal) en een breedte van 0,4m, was opgebouwd uit rode en gele (hergebruikte) bakstenen met afmetingen 21x11x6 cm. In de afbeelding hieronder is te zien dat het geheel bestaat uit twee rijen bakstenen in de lengte met daarbovenop een afdekking van dwars geplaatste bakstenen op de korte kant. Er bevond zich geen bodem onderin. De zijmuurtjes waren drie steenlagen hoog (onderkant op 19,78m in het noorden en 19,80m +TAW in het zuiden). De bovenkant van het spoor lag op 20,12m +TAW in het noorden en 20,06m +TAW in het zuiden. Aan de hand van dit minieme verval is het moeilijk om een afwateringsrichting van de goot te bepalen. Misschien zorgde deze goot voor een verbinding tussen de twee bovenvermelde grachten S1 en S10. Een punt tegen deze verklaring is het feit dat het gebruikte baksteenformaat, de goot eerder in de 16de-17de eeuw doet plaats²⁵.

Afbeelding 13: S11, de bakstenen goot.

²⁵ Dewilde, 2008, p.238.

8 *Besluit en waardering*

Tijdens de archeologische opgraving aan de Brugseweg te Ieper werden slechts 14 (relevante) sporen genummerd.

De belangrijkste en oudste sporen die aan het licht kwamen waren twee laat-middeleeuwse grachten, parallel aan elkaar, te dateren vanaf de 13de – 14de eeuw. Deze twee sporen werden kort na de ingebruikname van het terrein gegraven). Een ophogingslaag uit dezelfde periode wordt immers doorsneden door beide sporen. Het vondstmateriaal heeft aangetoond dat de grachten in gebruik zijn geweest tot de 16de eeuw.

Het is tot op heden onduidelijk waartoe deze sporen behoorden. Hebben we hier te maken met een laatmiddeleeuwse omgrachting? Het feit dat we hier te maken hebben met een dubbele omwalling doet daarbovenop vermoeden dat het om een belangrijke plek moet gaan. Even werd gedacht aan het verdwenen klooster van de Rijke Klaren, maar dat zou zich meer naar het noorden hebben gesitueerd. Ook de voormalige kerk van de Sint-Jans parochie bevond zich in deze omgeving, maar alweer niet ter hoogte van de onderzoekslocatie. Het is moeilijk om aan de hand van cartografische bronnen bewijzen van deze grachten terug te vinden. De eerste bruikbare kaarten, met betrekking tot de onderzoekslocatie, dateren immers enkele eeuwen later. In afbeelding 5 wordt ten westen van de onderzoekslocatie het kerkterrein van de Sint-Janskerk duidelijk omgeven door een muur. Het zou goed kunnen dat er voorafgaand aan dit muurtje een greppel lag als erfafscheiding. Het is echter niet mogelijk om deze afgebeelde afscheiding te koppelen aan de aangetroffen sporen tijdens de opgraving. De afstand tussen onderzoekslocatie en de kerk en de verschillende oriëntatie van de grachten doen sterke twijfels ontstaan.

In afbeelding 6 worden in de omgeving van de onderzoeklocatie ook weer enkele grachten weergegeven, maar ook hier is de koppeling met de aangetroffen grachten moeilijk te maken. De kaart dateert immers van de tweede helft van de 18de eeuw, terwijl het vondsmateriaal hier niet mee te overeenstemt.

Het enige bakstenen spoor betrof een gootje, dat misschien in relatie tot de grachten kan worden gezien als een soort afwateringssysteem.

Verder werden bovenop deze grachten nog uitbraaksporen aangetroffen van wat vermoedelijk een post-middeleeuws of zelfs sub-recent gebouw moet zijn geweest. Een interpretatie als loopgracht zou ook nog kunnen opgaan voor deze sporen.

Door het beperkte oppervlak dat slechts archeologisch kon worden onderzocht, was het onmogelijk een duidelijk beeld te krijgen van zowel de grachten als de uitbraak/puinsporen. De inrichting van bestaande gebouwen en te vrijwaren bomen, was er geen mogelijkheid tot uitbreiding van het opgravingsvlak.

De aangetroffen grachten getuigen toch van een belangrijke laat-middeleeuwse site die naar alle waarschijnlijkheid in verband kan worden gebracht met de verdwenen Sint-Jansparochie. Bij toekomstig onderzoek in de nabije omgeving dient in alle geval rekening te worden gehouden met het aantreffen van gelijkaardige sporen.

9 Bibliografie

Mus, O. ,1996, L'évolution de la ville d'Ypres depuis l'origine jusqu'à 1400, In: M. Dewilde, A. Erynck & A. Wielemans (red.), *Ypres and the Medieval Cloth Industry in Flanders. Archaeological and Historical Contributions*, Ieper, p.43-56

AGENTSCHAP VOOR GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV): *Digitale bodemkaart Vlaanderen* [online], <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bodemkaart/#>, (geraadpleegd op 10 maart 2011).

CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI) 2011: *Ieper - Merghelynckstraat* [online], <http://geovlaanderen.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen/cai/#>, (geraadpleegd op 10 maart 2011).

COLLECTIE KAARTZALEN, BEELDDATABANK STEDENATLASSEN, Bibliotheek van de Universiteit Amsterdam, <http://dpc.uba.uva.nl/kaartencollectie> (geraadpleegd op 20 maart 2011).

Dewilde M., 2008, Bouwen met baksteen in middeleeuws Ieper; In: T. Coomans & H. van Royen (eds.): *Medieval Brick Architecture in Flanders and Northern Europe: The Question of the Cistercian Origin*, Novi Monasterii Vol. 7 – 2008, p. 233-242.

DIGITALE BIBLIOTHEEK VAN DE KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIE: *Kaart Ieper – Kaart van Ferraris (Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden) (1771-1778)* [online],http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerrarisCarte_nl.html, (geraadpleegd op 10 maart 2011)

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIE 2011: *Kadastrale kaarten van België* [online],http://www.kbr.be/collections/cart_plan/collections/collections_nl.html, (geraadpleegd op 10 maart 2011).

PROVINCIE WEST-VLAANDEREN 2011: *GIS WEST* [online], <http://www.west-vlaanderen.be/kwaliteit/Leefomgeving/mobiliteit/tragewegen/Pages/atlas.aspx> (geraadpleegd op 10 maart 2011).

Vandenbulcke, J., 2005, *Acht eeuwen Sint-Jan, Ieper*. Ieper.

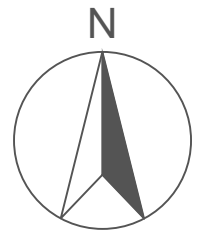
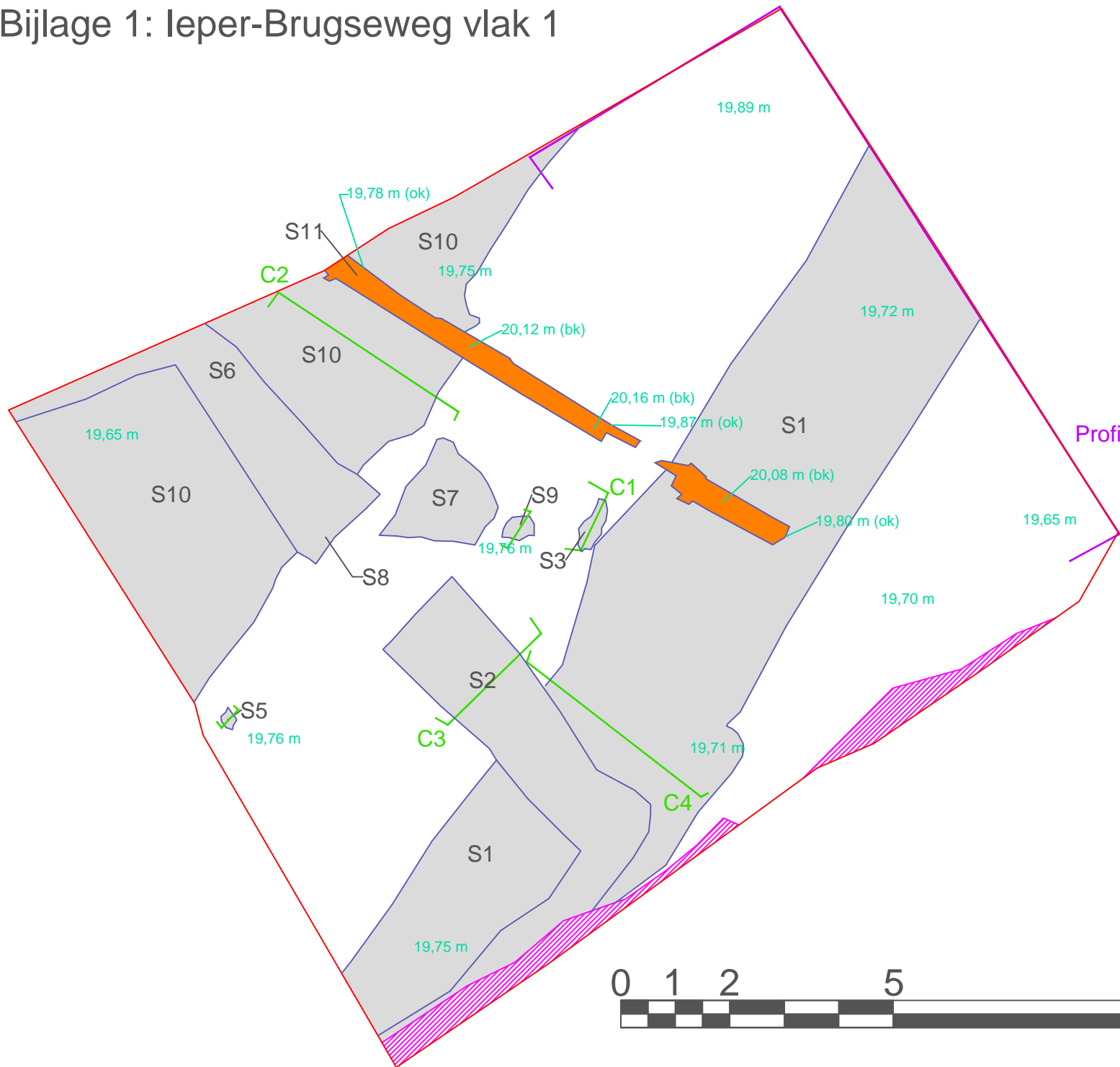
Vanrolleghem, A., 2006, *Ieper à la Carte, de Ieperse vestingen in kaart gebracht*. Erfgoedcel Ieper, Ieper, 256 p.

VESTING IEPER - GENOOTSCHAP VOOR GESCHIEDENIS EN VESTINGBOUWKUNDE: *Vesting Ieper* [online], <http://www.vesting-ieper.be/00000095f30a54e09/index.html>, (geraadpleegd op 10 maart 2011).

10 ***Bijlagen***

- 1. Sporen vlak 1
- 2. Sporen vlak 2
- 3. Oostprofiel, tekening en foto
- 4. Sporenlijst
- 5. Vondstenlijst
- 6. Fotolijst
- 7. Tekeningenlijst

Bijlage 1: Ieper-Brugseweg vlak 1

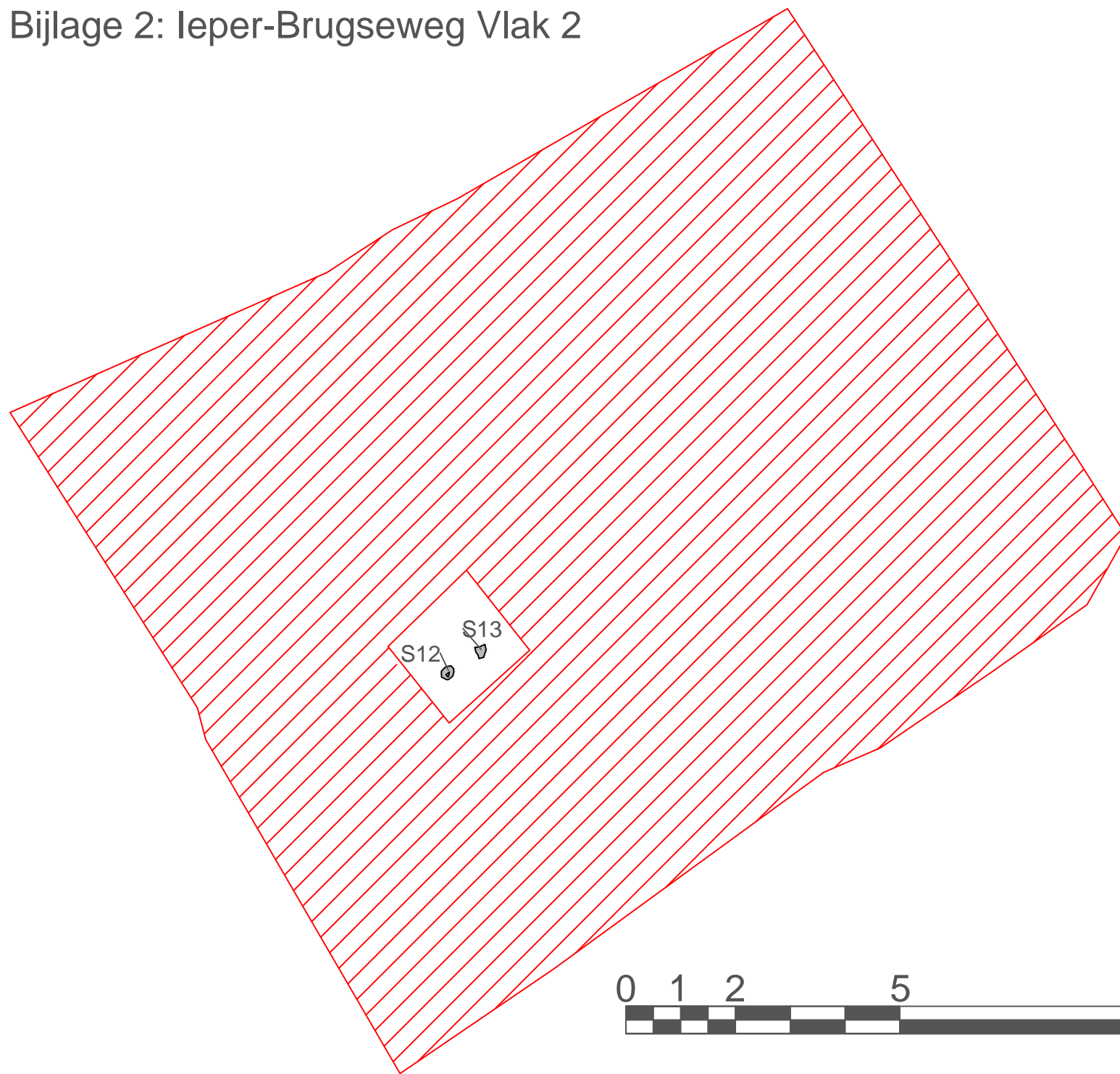

Schaal 1:100

Legende	
	Werkput
	Sporen
	Muurwerk
	Verstoring
	Coupes
	Profiel
S5	Spoornummers
19,76 m	Hoogtes grondvlak

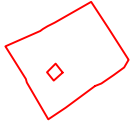

Bijlage 2: Ieper-Brugseweg Vlak 2

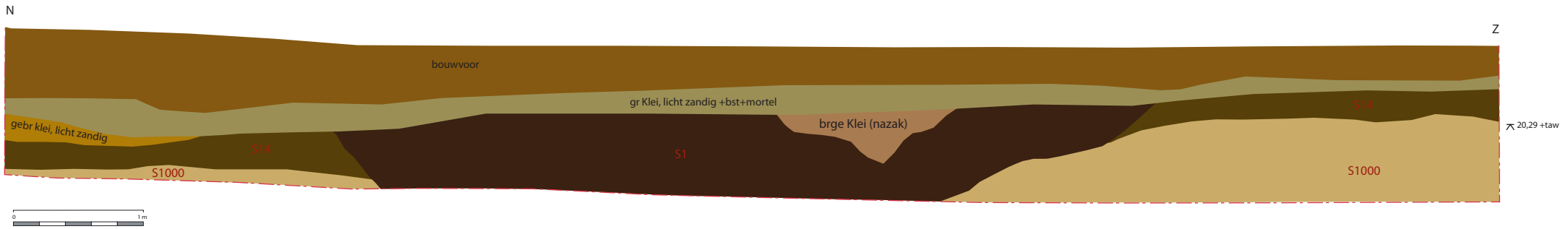
Schaal 1:100

Legende

	Werkput
	Sporen
S12	Spoornummers

Bijlage 3: Oostprofiel, tekening en foto

Bijlage 4: Sporenlijst leper Brugseweg

Spoor	WP	Vlak	Interpretatie	Vorm	Textuur	Kleur	Inclusies	Datering	Beschrijving/Opmerking
1	1	1	Gracht	Lineair	Zandige klei	DBr LBr Gevl	AW, BT, MET, BSP, HK-, CA	laat-middeleeuws	
1-Vulling A	1		Vulling gracht		Zandige klei	DBr LBr Gevl	AW, BT, MET, BSP, HK-, CA	laat-middeleeuws	
1-Vulling B	1		Vulling gracht		Klei	Gr	BS, FE	laat-middeleeuws	
2	1	1	uitbraak	Lineair	Zandige klei	Br LBr Gevl	BSP, HK-, BS, FEBR	Post-middeleeuws	
3	1	1	Kuil	Onregelmatig	Zandige klei	DBr LBr Gevl	AW, BT, HK-, FEBR		
4	1	1	VERVALT						VERVALT
5	1	1	Kuil	Onregelmatig	Zandige klei	LBr Br Gevl	BS-, HK-, AW	Recent	Max. 5 cm diep
6	1	1	uitbraak	Lineair	Zandige klei	DBr Bg Gevl	BSP, MOR	Post-middeleeuws	Puinvulling
7	1	1	Kuil	Onregelmatig	Zandige klei	Br LBr Gevl	HK-, BS-	Recent	
8	1	1	uitbraak	Lineair	Zandige klei	Br LBr Gevl	BS, MOR, HK-	Post-middeleeuws	
9	1	1	Kuil	Ovaal	Zandige klei	DBr LBr Gevl	HK-, BS-	Recent	Max. 5 cm diep
10	1	1	Gracht	Onregelmatig	Zandige klei	DBr	BSP, HK		
10-Vulling A	1		Vulling gracht		Zandige klei	DBr	BS, HK, AW, BT, MET	laat-middeleeuws	
10-Vulling B	1		Vulling gracht		Zandige klei	DBr Gr	BS, HK, AW	laat-middeleeuws	
11	1	1	Goot	Lineair		Ge	BS		Gele/rode baksteen, 21x11x6 cm, zachte zandmortel
12	1	2	Houten paal	Rond	Zandige klei	DBr LGr		Post-middeleeuws	Paal omringd door lichtgrijze, zandige klei
13	1	2	Houten paal	Rond	Zandige klei	DBr LGr		Post-middeleeuws	Paal, diameter 25 cm, aangepunt ; omringd door lichtgrijze, zandige klei
14	1		Ophoging	Onregelmatig	Zandige klei	DGr DBr	AW, HK, HU	laat-middeleeuws	Aangeduid in noord- en oostprofiel
999	1	1	Verstoring	Onregelmatig	Zandige klei	Zw DBr Gevl		Recent	
1000	1	1	Moederbodem		Zandige klei	LBr Or Gevl	AW, HK-, ROESTVL		

Bijlage 5: Vondstenlijst leper Brugseweg

Vondst	WP	Vlak	Spoor	Context	Materiaal	Beschrijving	Datering
1	1	1	1	Aanleg vlak 1	AW, BT	grijs en rood aardewerk, o.a. sgraffito, hoogversierd, Siegburg	14de-16de
2	1	1	1	Detectorvondst vlak 1	MET	2 loden musketkogels ; diameter: 16mm en 17mm	15de-18de
3	1	1	3	Aanleg vlak 1	AW, BT	stukje bot en 1 scherf rood	14de-16de
4	1	1		Aanleg vlak 1	AW	rood hoogversierd aardewerk	13de-15de
5	1	1	5	Aanleg vlak 1	AW	grijs aardewerk	10de-13de
6	1	1	1	Aanleg oostprofiel	AW	grijs aardewerk	13de-15de
7	1	1	14	Aanleg noordprofiel	AW	grijs aardewerk	13de-15de
8	1	1	2	Coupe 3 - afwerken S2	AW	grijs en rood aardewerk	14de-16de
9	1	1	11	Monster baksteen	BS	gele bst ; 21x11x6 cm	16de-17de
10	1		10-Vulling A	Coupe 2 - afwerken S10	AW, BT, MET	o.a. grijs aardewerk, rood hoogversierd	13de-15de
11	1		10-Vulling B	Coupe 2 - afwerken S10	AW	grijs aardewerk	13de-15de
12	1		1-Vulling A	Coupe 4 - afwerken S1	AW	o.a. grijs aardewerk, lokaal rood hoogversierd	13de-14de
13	1		1-Vulling B	Coupe 4 - afwerken S1	AW	o.a. grijs aardewerk, rood hoogversierd	13de-14de
14	1		10-Vulling B	Coupe 4 -	PLBK	pollenmonster	/
15	1	1	12		MD	Monster dendrochronologie	/

Bijlage 6: Fotolijst Ieper Brugseweg

Fotonummer	Werkput	Vlak	Spoornummer(s)	Windrichting	Informatie	Datum	Opmerkingen
1	1	1	1000	Oost	Overzicht vlak 1 - Zuid	6/04/2011	
2	1	1	1000	Oost	Overzicht vlak 1 - Noord	6/04/2011	
3	1	1	1000	Divers	Overzicht vlak 1	7/04/2011	
4	1	1	11	West	Detail S11	7/04/2011	
5	1	1	11	Noordoost	Doorsnede S11-Noord	7/04/2011	
6	1	1		Noord	Noordprofiel	7/04/2011	
7	1	1		Oost	Oostprofiel	7/04/2011	3 foto's
8	1	1	3	Zuid	Coupe 1	7/04/2011	
9	1	1	10	Noordwest	Coupe 2	7/04/2011	
10	1	1	2, 12, 13	Zuid	Coupe 3	7/04/2011	
11	1	1	12		Detail S12	7/04/2011	
12	1	1	1	West	Coupe 4	7/04/2011	
13	1	1	1	West	Coupe 4 - Pollenmonster	7/04/2011	

Bijlage 7: Tekeningenlijst Ieper Brugseweg

Tekenvel	Tekening	Werk	Vlak	Profiel	Coupenummer	Spoornummer	Richting	Schaal	Papierssoort
1	1	1		N en O			West-Oost-Noord-Zuid	1:20	MMF
2	2	1	1		2	10	Noordwest-Zuidoost	1:20	MMF
1	3	1	1		3	2	Oost-West	1:20	MMF
2	4	1	1		4	1	Zuid-Noord	1:20	MMF